

PER UN NOU HORITZÓ

REFLEXIONS SOBRE PROGRÉS I FUTUR

Tres tàndems polític / polític

Ignacio **URQUIZU** / José Antonio **NOGUERA**

Miquel **ICETA** / Quim **BRUGUÉ**

Marc **PARÉS** / Fernando **VALLESPÍN**

Pròleg

Amadeu **JUAN**

Sentit i estructura del cicle

Jordi **FONT**

Epíleg-Balanç

Astrid **BARRIO**

L'H-ESPAI DE DEBAT

SUMARI

1. Pròleg

Amadeu **JUAN**, president de *L'H-Espai de Debat*

2. Sentit i estructura del cicle

Jordi **FONT**, coordinador del cicle

3. Tàndems polític / polítolèg

3.1. Ignacio **URQUIZU** / José Antonio **NOGUERA**

3.2. Miquel **ICETA** / Quim **BRUGUÉ**

3.3. Marc **PARÉS** / Fernando **VALLESPÍN**

4. Epíleg-Balanç

Astrid **BARRIO**, conductora de les sessions

PRÒLEG

Amadeu Juan, president de *L'H-Espai de Progrés*

Aquest cicle porta per nom l'expressió **"Per un nou horitzó"**. I és que parteix de la constatació del filòsof alemany **Axel Honneth** segons la qual som davant d'**una inèdita caiguda de l'horitzó**, d'**una crisi de tota perspectiva desitjable**. Des de les revolucions democràtiques del segle XVIII, en condicions materials molt inferiors, **mai no s'havia produït un fenomen semblant**. Per grossos que fossin els inconvenients, **sempre havia brillat un horitzó desitjable i més o menys versemblant** cap al qual avançar.

Aquesta **caiguda de l'horitzó** té a veure amb l'**augment de la complexitat** de les coses i amb la **creixent decepció ciutadana envers la política democràtica**, **incapaç de governar l'enorme mutació en curs**, perquè té lloc **en el pla global, on els poders democràtics no arriben**, limitats a l'àmbit dels vells Estats.

Aquesta caiguda de l'horitzó és també el **brou de cultiu òptim per als populismes** i aquests posen avui **en risc la mateixa democràcia**.

Cal parlar-ne, per tal de comprendre què està passant i amb la voluntat d'entreveure i d'aixecar **noves esperances, noves vies de progrés**. No es tracta només de **reflexionar nosaltres amb uns invitats de primera fila**, sinó de fer-ho **més enllà de nosaltres mateixos, dels qui hi participem presencialment. Com? Produint uns materials d'ampla projecció a través de la xarxa**, que **sistematitzin idees**, que aportin **noves llums**, que **ajudin a pensar i a entendre**, que puguin **nodrir la infinitat de grups i ambients** que senten la necessitat d'aquesta reflexió.

Urgeix aixecar un nou horitzó. És això possible? Més enllà de **conformismes i d'utopismes**, és possible aixecar **un nou horitzó que ompli l'actual buit?** Quin seria el **seu perfil**, encara que només pugui dibuixar-se **amb traços discontinus?** **Què en pensen els nostres invitats?**

Esperem que els **tàndems** proposats siguin útils en aquest sentit i ens permetin **veure-hi una mica més enllà**.

No en el terreny de la fantasia, sinó en el terreny del possible.

Però amb les llums llargues enceses.

SENTIT I ESTRUCTURA DEL CICLE

Jordi FONT, coordinador del cicle

Sabem que **la revolució tecnològica i la consegüent globalització** de l'economia i la comunicació comporten **enormes possibilitats de futur**. Però constatem com la seva **implantació salvatge i l'absència de la més mínima governança global** que les moduli tenen **efectes greus sobre les condicions de vida i la cohesió social de bona part de la població occidental**, així com **un gran increment de les desigualtats**, de la distància, entre una minoria rica i poderosa, cada cop més reduïda, i la resta de la humanitat.

L'horitzó, com diu **Honneth**, ha decaïgut i brilla per la seva absència. Només es divisa una boira espessa, sovint carregada de mals presagis. I un aire de decepció, que es tradueix en una creixent **desconfiança envers la política d'esquerres i la mateixa democràcia**, perquè no han estat capaces de preveure el que venia i reaccionar a temps i perquè semblen impotents davant de les noves circumstàncies que **fan trontollar greument l'Estat del benestar i les regulacions** implantades a partir de la Segona Guerra Mundial i **en les quals s'havia assentat l'Estat de dret i el projecte europeu compartit**.

Aquest panorama de desgovern constitueix **el brou de cultiu ideal dels populismes**, de tots aquells que, enmig de la **incertesa generalitzada** i de la que **creixent complexitat** de les coses, opten per la demagògia i anuncien el restabliment miraculós de **les velles seguretats, enfront del distanciament i la impotència de la política acomodada**. Què ens depara el futur? No hi ha un nou horitzó racional a aixecar? No hi ha un trajecte raonable que ens hi dugui? No hi ha ningú, enllà de conformismes o demagògies, enllà d'utopismes d'un o altre signe, que sigui capaç d'**aixecar de nou un projecte reformador**, ben segur europeu, que pugui restablir l'horitzó i desvetllar de nou l'esperança i la voluntat transformadora de la gran majoria de la ciutadania?

És urgent intensificar la reflexió que ens ha de permetre albirar noves perspectives, esbargir boires, **entreveure un nou horitzó**; i, amb ell, descobrir les idees i les eines que ens han de permetre **superar l'actual desordre global** i avançar en la construcció d'**un nou consens bàsic en favor de la igualtat i de la democràcia**. Aquest cicle vol ser una manera de contribuir-hi, encara que sigui a petita escala i sense grans pretensions, però en la convicció que **la posada en comú i la reflexió compartida són la clau** per entendre la complexitat creixent de les coses, per veure-hi una mica més clar, per destriar els nous objectius i per sumar la força que ens ha de permetre avançar.

Ens ha semblat que podia ser interessant fer **tàndems integrats per un polític i un politòleg**, de manera que el diàleg entre ambdós ens estalvies dues derives

habituals: quedar atrapats en la contingència de la política immediata o, per contra, en l'especulació abstracta que no acaba d'aterrar.

Cal dir que alguns accidents inevitables han alterat les nostres previsions inicials: l'absència de **Daniel Inerarity**, per problemes d'agenda sobrevinguts; el parèntesi que va obrir **Íñigo Errejón** (*Podemos*) en les seves compareixences públiques; i la substitució, a darrera hora, de **Xavier Domènech** per **Marc Parés** (*Catalunya en Comú*) a causa d'una convocatòria sobtada del President de la Generalitat.

Els participants han estat, finalment, els següents:

Ignacio Urquizu

Diputat a Corts pel *PSOE*.

José Antonio Noguera

Professor de Sociologia a la Universitat Autònoma de Barcelona. Analista d'Agenda Pública.

Miquel Iceta

Primer Secretari del *Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC)*. Cap de llista del *PSC* al Parlament de Catalunya.

Joaquim Brugué

Catedràtic de Ciència Política i de l'Administració de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), avui a la Universitat de Girona (UdG) .

Marc Parés

Membre de l'Executiva de *Catalunya en Comú*: Coordinador d'Anàlisi, Polítiques públiques i Programa.

Fernando Vallespín

Catedràtic de Ciències Polítiques i de l'Administració a la Universitat Autònoma de Madrid. President de l'Associació Espanyola de Politòlegs

Per tal de **conduir els tàndems i establir el fil conductor** entre ells, hem demanat la valuosa col·laboració d'**Astrid Barrio**, politòloga, doctora per la Universitat Autònoma de Barcelona, professora de Ciència Política de la Universitat de València i analista d'*Agenda Pública*.

No hem pretès arribar a conclusions, només **orientar la nostra reflexió**, tractant d'esquivar els tòpics i els culs de sac habituals. D'altra banda, ha estat només l'inici ordenat d'una reflexió que ha de continuar i que no hauria de donar voltes sobre si mateixa. Per això, ens ha semblat fonamental **deixar-ne constància a través d'aquest llibret. Són les molletes de pa en el camí**, que ens han de permetre

reprendre la reflexió properament, no des de zero, sinó des del punt precís on l'hem deixada; i que poden ser útils també -així ho esperem- a tantes altres persones i grups que tracten d'orientar-se entre la boira.

RESUM DEL 1er TÀNDEM

Ignacio URQUIZU / José Antonio NOGUERA

22 de maig de 2017

Ignacio URQUIZU

1. He llegado a la política desde la academia. Lo que más he sido es un académico, con pocas certezas y muchas dudas. Pero trataré de jercer un rato de político.

Tres consideraciones de partida:

1.1 **No hay que decir lo que la gente quiere escuchar.** No es serio ni honesto. Hay muchas razones, muchos intereses contrapuestos, a tener en cuenta. La política no es desplegar las veles e ir a donde te lleva el viento. **La política ha de ser explicar lo que se puede y lo que no.**

1.2. **La revolución es implantar y consolidar la tolerancia, el respeto, la paz.** La democracia no siempre resuelve **los problemas: a veces tan solo es posible conllevarlos.** Una visión poco utópica de la política

1.3. Un proyecto político es **una cierta idea de sociedad y una manera de llegar a ella,** haciendo frente a los retos que plantea.

2. Hay **cinco retos que tiene hoy planteados la izquierda:**

2.1. **Debemos vincular la idea de izquierda a la idea de ciudadanía, ya no a la idea de clase social.**

Hay que **defender y ampliar derechos ciudadanos.** Derechos:

-**Civiles** (liberales, revolución democrática XVIII)

-**Políticos** (extensión derecho al voto, fin del voto censitario, finales XIX)

-**Socioeconómicos** (desde segunda postguerra mundial, Estado del Bienestar)

-**Nuevos derechos tecnológicos.** Revolución tecnológica, fin de la centralidad del trabajo. No habrá "trabajadores" en el sentido del XIX y el XX. El sujeto será otro. **Nuevos derechos tecnológicos, derechos del XXI:** derecho al olvido, a la intimidad, a la desconexión laboral...

*(Apunte Jaume Bellmunt) Un proyecto dirigido al conjunto de la sociedad y no anclado en una clase social. Un proyecto orientado a **defender y ampliar los derechos civiles, políticos y socioeconómicos.** Que debe asumir*

*el cambio radical que se está operando en el trabajo, que está dejando de ser el factor vertebrador de los individuos y de la sociedad. Con repercusiones políticas de fondo que afectan al sujeto político con el que se identifica la izquierda. **Ampliación de los derechos civiles, derivada de la revolución tecnológica.***

- 2.2. **Las desigualdades no desaparecen en España.** Peor renta y movilidad social en relación con la mediana de la Unión Europea. **El EB español es el menos redistributivo de la UE.** Tiene que ver con el **gasto público.** El **sistema educativo** y el **sistema de pensiones** reproducen las desigualdades. Muchos **niños y mujeres** desatendidos. Hace falta una EB que vaya a la raíz de la desigualdad.

(Apunte Jaume Bellmunt) El EB español ha aminorado la desigualdad pero no la ha hecho desaparecer. Es poco redistributivo: necesitamos un EB más moderno y más eficaz a la hora de producir igualdad. Un EB proactivo.

- 2.3. Calidad democrática. **Deriva de la República al Imperio: cesarismo.** Democracia no es sólo votar cada 4 años, pero tampoco votar cada día. Democracia es también **protección de las minorías,** sistema de **pesos/contrapesos, compartir poder.** La simplificación es un retroceso democrático. Mejoras que son retrocesos, menos democracia.

*(Apunte Jaume Bellmunt) Riesgo de **derivadas cesaristas,** con su tendencia al **abuso de poder.** La **simplificación de la política** conduce a un retroceso democrático. Hay que prestar atención a la parte de la crisis de la socialdemocracia relacionada con la **crisis de la democracia representativa.***

- 2.4. La economía española hoy es la economía de los 80's multiplicada por 5. La clave: generar riqueza. Auge también de la **economía colaborativa:** segunda mano, intercambio, ropa i equipo de mellizos... Fruto de la **crisis econòmica + nuevas tecnologías.**

*(Apunte Jaume Bellmunt) **Una economía más competitiva y abierta.** Y, al mismo tiempo, liderar el desarrollo de la **economía colaborativa,** propiciada por la revolución tecnológica.*

- 2.5. **Sin Europa, no hay socialdemocracia.** Y, sobre Europa, pesa el reto de la **inmigración:** el **Mediterraneo** es la frontera más desigual del mundo, más que la de México con EEUU; es la **fosa común de los valores europeos.** Y pesa también sobre Europa la crisis que padece de **legitimidad popular.** Éstas son las cuestiones y, como dijo Willy Brandt, **el socialismo es un camino, no una meta.**

*(Apunte Jaume Bellmunt) Vínculo indisoluble entre **Europa y la socialdemocracia.** Tomar conciencia de la cuestión fundamental -desde el punto de vista político y ético- de **la gestión del Mediterráneo,** que puede convertirse en la fosa común de los valores europeos.*

José Antonio NOGUERA

3. Nos hace falta una mirada marxista, antiutópica y por la revolución posible. Las bases sociales **no quieren utopías sino mejoras palpables**, más justicia social. Amantia Sen: no todo o nada, sino **más justo**. Se da un importante **retroceso respecto a las cotas ganadas**. Causa: la **globalización** descontrolada.

4. **Trilema de Rodrik o las 3 cosas que no se pueden tener a la vez:**
 - Globalización económica
 - Soberanía nacional
 - Democracia

Se decidió priorizar la globalización.

Y ahora se está **demonizando a los reticentes**, provocando la desconfianza y la **fractura en el seno de la izquierda**. Crisis económica: tasas universitarias arriba, ninguna política vivienda pública, precariedad laboral...

*(Apunte Jaume Bellmunt) Se ha producido un **desequilibrio social** y el objetivo de la izquierda ha de ser recuperar un **nuevo equilibrio social**. Un aspecto relevante del actual desequilibrio es la **fractura generacional**: el Estado ha abandonado a las generaciones más jóvenes.*

5. El **Estado del Bienestar**, con sus regulaciones, es un **compromiso “por las dos partes”**. Ahora se ha derivado hacia el **compromiso “por una sola parte”**, la que sigue de **paloma**, mientras la otra ha devenido **halcón**.

6. Urgen más **políticas pre-distributivas**, asumiendo los problemas que provocan con sectores incomodados. En seguida surge lo de **“No lo podemos hacer”**: **no importa la desigualdad, solo la pobreza**. Dicen **“Hay que redistribuir con el gasto, no con los impuestos”**. Son **víctimas del “síndrome de las uvas amargas”**: no han podido, renuncia al objetivo.
 - Ricos: subvenciones** fiscales y empresariales.
 - Pobres: controles abusivos de la renta.**

*(Apunte Jaume Bellmunt) Crítica de la posición que defiende que lo importante es la lucha contra la **pobreza** y no contra la **desigualdad**. O de la que renuncia a la **redistribución por la vía de los ingresos (política fiscal)**, conformándose con la **redistribución por la vía del gasto**... Pueden cambiarse las estrategias y los instrumentos, pero **lo que no se puede es renunciar a los objetivos**.*

Ignacio URQUIZU

7. En democracia no te dan la razón sino unos apoyos. **No hay tantas certezas científicas. Dos ejemplos:**

-Contra la corrupción, **proteger al denunciante**. En España conlleva graves prejuicios. Era una propuesta de "Ciudadanos". La izquierda en contra de favorecer a los "chivatos", asimilados a la cultura franquista. **Es la ideología la que a veces se interpone.**

-**Cheque bebè**: economistas, bien; sociólogos, mal. Y es que no se trata de ingeniería, sino de ciencias sociales.

*(Apunte Jaume Bellmunt) Un límite obvio es **la correlación de fuerzas** electoral y parlamentaria. También el grado de **incertidumbre** asociado al conocimiento de la sociedad. Recuerda que **la política no es una ingeniería social.***

José Antonio NOGUERA

8. **La política**. Lo que debería contar es la **revalidación de la confianza**. Si ésta se da, por qué hay que **limitar mandatos**?

Max Weber, "**El político y el científico**": uno sabe cosas que el otro no sabe. Es vital **vencer el poder fetichista de la ideología: la evidencia debe pesar más.**

Ignacio URQUIZU

9. **El reto es no tener que elegir, haciendo compatibles los tres elementos de Rodrik**. Cosa que es **posible en esferas regionales como Europa**. Europa ha de ser una **respuesta regional a la globalización**. Gobernanza europea y democracia. Estado del Bienestar europeo. Y control democrático de ámbito nacional.

José Antonio NOGUERA

10. Soy más pesimista. No hay nirvana: más de A es menos de B. **Hay que elegir.**

Hay que reorientar el rumbo.

Y nos cuelan la elección de **tapadillo, con la afectación de la soberanía nacional y de la democracia**. La globalización tiene estos costes.

O hay **regulación internacional** o es el descontrol.

Tratado libre comercio con EEUU es más de lo mismo, sin corrección alguna.

Y lo acompañan con la **descalificación de la crítica**.

El problema no es elegir entre los tres elementos de Rodrik, sino que **no nos dejan elegir, lo hacen por nosotros.**

*(Apunte Jaume Bellmunt) Considera que es una ficción creer que puede conciliarse los tres elementos del trilema de Rodrik. Lo que hay que hacer es explicar los beneficios y los costes de cada una de las opciones. **El problema político real es que se niega la posibilidad de elegir entre las opciones del trilema.***

Ignacio URQUIZU

11. País Vasco con ETA: sin debate social, **interiorización de la gran anormalidad** (como con los **accidentes de tráfico**). Ciudadanos ven restringidos sus derechos y lo asumen.

La Izquierda ha de ir más allá de la lucha contra el terrorismo. No a la restricción de las libertades, **no a las sociedades secuestradas** por el terrorismo, hechas a su medida.

12. **Calidad democrática**. Ya **no hay referentes claros** a los que se escuche con devoción. Sólo queda Gabilondo. Ello conlleva **la simplificación, la caricatura** permanente de la realidad. **Crisis de los intermediarios**: partidos, medios, bancos, discográficas.... Arrastrados desde la simplificación. Deberían reinventarse.

“La selección adversa en los partidos”, artículo de I.Urquizu.

La **sociedad actual es mejor** que la sociedad de los 80's, **pero sus referentes son peores**. Terreno abonado para el surgimiento de los **hiperliderazgos**. Ya ha habido otros momentos en que los hiperliderazgos se han cargado la democracia.

José Antonio NOGUERA

13. **La emociones** son más importantes ahora que antes en política? Ojo. **Cooperamos porque somos emocionales**. Las emociones siempre han estado ahí y están también **en la base de cosas muy buenas**.

“Los demás son emocionales, yo no”: falso. Yo también. **Racionalizamos a posteriori**. La emoción es mala? Así lo parece leyendo el editorial de **El País de hoy: “Indignación ciega contra la razón”**, relativo a la victoria de Pedro Sánchez en las Primarias del PSOE. El Siglo de las Luces proclamó que las emociones eran malas.

La neurofisiología no dice eso: las emociones son la base de la cooperación y de la justicia.

14. También hay que **superar la idea de que la Democracia puede conseguirlo todo**. Sólo es un sistema en el que **todos los afectados inciden de algún modo en la decisión que se toma**. Democracia es distinto de la suma de bien, verdad y belleza. Democracia es un procedimiento.

15. Otra cosa a considerar: **el poder de los medios** sobre el voto. Son corporaciones empresariales. Problema de raíz: **falta la formación adecuada**. **Periodismo debería ser un Máster después de cualquier otro grado**. Los periodistas económicos son la única excepción buena.

Ignacio URQUIZU

16. El mundo se mueve por **emociones**. Hay que conseguir el aplauso cada tres frases.

Otra cosa es **convencer diciendo la verdad**. Cuando prima el aplauso, aumenta el porcentaje del PIB destinado a la ineficiencia: astilleros, minería.... **Hace falta más racionalidad**.

(Apunte Jaume Bellmunt) Las emociones son parte de la realidad, pero la política no tiene por qué plegarse a las emociones, debe trascenderlas.

José Antonio NOGUERA

17. *(Apunte Jaume Bellmunt). En la realidad, se conjugan emociones, racionalidad e intereses*

Ignacio URQUIZU

18. En **los 80's: crisis materias primas**. Y también globalización, monetarismo, atracción inversores, competitividad, no solo redistribución: **buena gestión económica**, vaya. Esta es el contexto en el que se inicia la **Tercera vía socialdemócrata**. El error fue no prever la implosión del sistema financiero.

19. **Falso debate de la estabilidad presupuestaria**. Ser de izquierda no es gastar más de lo que ingresas, sino escoger bien en qué gastas. Los atavismos hicieron que la izquierda perdiera la batalla de las ideas.

José Antonio NOGUERA

20. Hay que ver los artículos de **Ignacio Sánchez-Cuenca** al respecto. Es un **tópico** decir que la derecha es más eficiente y menos justa y que la izquierda es más justa y menos eficiente.

21. Hay **dos tradiciones en la izquierda del siglo XX**:

-La **socialdemocracia**, que es **justicia** con democracia y también **eficiencia**.

-Los **regímenes del Este**, que son una aberración **autocrática** en nombre de la justicia.

Hoy se pone la **eficacia y la eficiencia por encima de la justicia social**.

Para el **equilibrio social**, hacer falta **más producción y más redistribución; y otros sistemas fiscales**.

RESUM DEL 2on TÀNDEM

Miquel ICETA / Quim BRUGUÉ

29 de maig de 2017

Miquel ICETA

1. La socialdemocràcia ha comès **un error: abandonar la perspectiva utòpica**. La base del socialisme democràtic és **“A cadascú, segons les seves necessitats; de cadascú, segons les seves possibilitats”** (Marx).
Sense utopia no s’avança. És l’antídot contra la resignació.
Si em fan definir: **de cor, soc socialista; de cervell, soc socialdemòcrata; d’esperit, soc llibertari.**
En guàrdia contra la utopia de la justícia que sacrifica la llibertat.
2. Avui, l’esquerra la formen dos conjunts: el de la **via revolucionària**, que ho fia tot a un hipotètic i incert daltabaix: i la **via reformadora**, que aposta al canvi progressiu, amb efectes quotidians, **sense l’adveniment d’un gran dia, però dia a dia.**
3. Fins i tot Podemos, acaba dient “som socialdemòcrates”. **No hi ha altra via que la socialdemocràcia: regulació del mercat, fiscalitat progressiva, serveis públics de qualitat, l’educació per a tothom com a palanca social.** La utopia la tenim molt a prop. Es diu Europa. **El mot d’ordre de l’esquerra no pot ser altre: EEUU d’Europa**, en contraposició al neoliberalisme proteccionista de Trump.
4. **Globalització ineluctable**, defensada a Dabos pel secretari general del Partit Comunista xinès.
 - Orient: creixement amb grans costos mediambientals i socials.**
 - Europa: creixement harmònic** amb medi ambient i amb drets socials.**Merkel, interlocutora** (acull un milió de refugiats en dos anys).
El futur d’Europa a les nostres mans.
5. **Pierre Moscovici** (socialista francès, actual Comissari d’Assumptes Econòmics i Financers, Fiscalitat i Duanes, a la Comissió Europea presidida per Juncker), ha dit que **el resultat de les eleccions franceses és la victòria d’Europa**. S’hi enfrontaven, d’una banda, **nacionalisme reaccionari i sobiranisme benintencionat** i, de l’altra, **europèisme**, és a dir, sobiranisme europeu. **El millor servei a França és fer una Europa potent, sense la qual no hi ha França.**

6. En aquest context, la **utopia possible** és la que representa la socialdemocràcia europea. **“La globalització -va dir Fidel Castro- és ineluctable, com la llei de la gravetat”**. Així les coses, **la qüestió és regular o no regular la globalització**. Contra els **vells i injustos proteccionismes**, cal impulsar el **lliure comerç**, però amb **una salvaguarda fonamental: no al treball infantil, no a l'explotació extrema**. I, doncs, **competència en l'equitat**.
7. Les **classes mitjanes occidentals** han anat avall, mentre es produïa **un cert grau d'igualació planetària**: s'han creat classes mitjanes on no n'hi havia: **se n'ha beneficiat mitja humanitat**. Amb uns **greus forats encara: Àfrica i l'esclavatge infantil**.
Cal **compensar la caiguda de les classes mitjanes a Occident**.
Populisme, solució màgica, contra la incertesa, contra el cap de turc de la immigració...
8. **Utopia, sí, la tenim. N'hi ha prou? no**. La magnitud del **canvi necessari** és molt gran. La globalització el fa obligat.
Norberto Bobbio: “L'estrella polar de l'esquerra és la igualtat”. El combat del segle XXI és el combat contra la desigualtat
 - dins de les nostres societats
 - al planeta**L'eina que ens cal es diu Europa**.

Quim BRUGUÉ

9. **El futur**. En parlen dos llibres recents: **Yubal Harari, optimista, a Homo Deus**. I **Jared Diamond, pessimista, a Colapso**.
 - 9.1. A **Colapso**, les societats col·lapsen i desapareixen.
Desaparició societat a **l'Illa de Pasqua, “la rosa solitària”**. No desapareixen, en canvi, unes altres illes, molt més petites, al mig del Pacífic, perquè constitueixen una **xarxa que aglutina tot l'arxipèlag**. Pasqua, grans esfinx, sacrificis tallant arbres, desforestació, trencament equilibri ecològic, no poden passar de fer el que els destrueix. Ho saben, però continuen.
Aïllament, individualisme, depredació.
 - 9.2. A **Homo deus**, en menys d'un segle, es preveu **la immortalitat i la felicitat**, la utopia més potent de totes les utopies. Pràcticament no hi ha **diferència genòmica** entre rata i home, però n'hi ha prou com perquè aquest desenvolupi **la cooperació** i també la capacitat d'**adaptació als canvis circumstancials**, l'invent d'estratègies per integrar-los. Les formigues cooperen, però no s'adapten. Els micos només cooperen en petits grups.
10. **Hi va haver un salt**, a finals del XIX, primers del XX: grans tensions, grans conflictes... l'horror! Però, finalment, **la democràcia va vèncer al feixisme**. Les **respostes senzilles, simplistes**, perden en front de les **respostes matisades, complexes, fonamentades**.

11. La **socialdemocràcia** va guanyar també amb un **discurs complex**:
- 11.1. Idea d'equilibri, de suma, de gran virtut:
- Socialisme + Capitalisme
 - Llibertat +Igualtat
 - Estat + Mercat
 - Identitat no unívoca, sinó múltiple.
- 11.2. **Cercle Virtuós**: Com millor va l'economia de mercat, més Estat del Benestar és possible. És el context del **creixement continuat**. Repartir beneficis del creixement. **Situació win-win: tothom hi guanya.**
12. Els 70's, amb la **crisi del petroli**, es comença a desmuntar l'invent. Els 80's són **imperi del neoliberalisme**. Es dispara la **polarització: guanyadors / perdedors**. Tornem a la batalla i també a la contraposició de **simple / complex**.
13. La **socialdemocràcia hi arriba debilitada**, per dues raons:
- 13.1. L'equilibri anterior ha produït un **grau elevat de despolitització**: administració dels recursos, **absència de relat utòpic. Buit. Altres l'omplen** amb els seus relats: populisme, **venedors de crecepele**. **Pasqual Maragall o l'idealisme pragmàtic**. Idealisme igual a utopia. Pragmàtic igual a política. Plató: idealisme. Maquiavel: la lògica del poder. És la **doble essència de la política**.
- 13.2. **Mala notícia**: hem passat **del cercle virtuós al cercle viciós** (guanyadors /perdedors), en el qual hi haurà **gent que deixarà de guanyar i que hi perdrà**. **Els hotelers hi han de perdre** en benefici d'una política turística bona per a Barcelona.
14. **Tres grans problemes, tres desbordaments**:
- 14.1. **Desbordament del ritme de la política**, que no és el del zàping. La societat no dóna els temps necessari. Caldria no deixar-se marcar tant el ritme. **No som curt termini, sinó projecte**. Les polítiques públiques han de bastir escenaris de futur.
- 14.2. **Desbordament de l'escala dels problemes**. Ara són sovint **d'escala europea i mundial**. Ulrich Beck, a finals del XX, parlava de l'**Estat nacional com un concepte zombi**, fora d'època, un mort vivent. **Ja tot és global/local**.
- 14.3. **Desbordament del discurs polític pel discurs econòmic**: "*maximització guanys*", de ciutadans a clients, "*els polítics són una pandilla*", "*cal funcionar com una empresa*"... **Sense política, hi ha col·lapse**.

Miquel ICETA

15. **Som fills del moviment obrer i volem la igualtat**, és a dir, la **integració**. La **immigració**, no és un tema nou, per a nosaltres, socialistes catalans. Com no recordar **Ramon Fernández Jurado**, arribat d'Almeria, militant del Bloc i després del POUM, fuster i professor de català...

Ha estat un tema essencial del PSC, definitori, des de la seva creació i de molt abans, per a les organitzacions socialistes que el van precedir.

16. Les nostres respostes es deuen a un **procés de prova/error**, no tenim dogmes, sempre estem en construcció. **El PSC sempre ha estat una olla de grills**, on s'hi ha produït la cocció de **llavors molt diverses**. Amb la voluntat d'aprendre de l'altre, de transcendir per ser majoritaris, **cultura de fusió**.
17. **La socialdemocràcia està entre les poques referències sòlides en aquest món líquid**.
18. **Polítiques turístiques**. Entre un hotel i uns apartaments turístics, millor l'hotel, són més llocs de treball.
19. **Fer política és embrutar-se**. Per això els sindicats de classe van **crear partits**, sabien que eren la perversió de l'ideal. Reivindicar demana **negociar**. I negociar du a **pactar, no a trencar, perquè es tracta de millorar les condicions concretes de la gent**, no de confiar-ho tot al fictici adveniment d'un dia gloriós i definitiu.
Per això, el socialisme democràtic ha tingut sempre la necessitat d'operar "**nous incicis**", com diu **Raimon Obiols** citant **Willy Brandt**, per regenerar-se, per actualitzar-se.
20. De vegades, els alcaldes es lamenten: cada cop la ciutadania es torna més exigent; **quant més fem, més exigent es torna la gent**. esclar, aquest és el nostre èxit. **Progressar comporta situar les cotes de l'exigència més amunt**.

Quim BRUGUÉ

21. **Diagnòstic clar: societat líquida**. Les respostes han de ser a la mesura d'aquest fet i a la corresponent **superació de les antigues classes**.
22. **La socialdemocràcia** tenia respostes no màgiques, que tendien a resoldre-ho tot sense tensions ni conflictes. Ara **ja no. Fi del cercle virtuós**. La socialdemocràcia ha d'**adaptar-se al nou context**.
Ricard Sennet: La fàbrica ha estat lloc de conflicte, lloc de trobada, del destí compartit, de la interdependència.
Emmanuel Lévinas: L'Estat del Benestar és un projecte moral, perquè reconeix que depenem els uns dels altres.
Origen de la immoralitat: "Que potser soc el guardià del meu germà?" (Caïm-Abel).
Aquest és el punt de partida: el **destí compartit dels humans**, la necessitat de conviure, de viure junts. **Cal actualitzar-ho**
L'**esquerra** ha estat l'abanderada de la destrucció de les fronteres: **internacionalisme**. Cal trobar les **respostes globals que responguin al nou conflicte: guanyadors / perdedors**.
23. **Cal parlar de com resoldre els problemes, no només de votar**.

No es pot votar on van les presons: ningú no les vol. Però se n'ha de parlar amb la gent. Perquè *"el client sempre té raó"*, però el ciutadà no.

Aristòtil: ciutadà és qui sap ser governat. Debat sí, però govern. **"El client" no sap ser governat. Hem generat massa "clients".**

La **socialdemocràcia** ha estat bastant un **despotisme il·lustrat**: no patiu, tenim la solució, ja us ho farem.

El ciutadà ha de ser part de tot. I se l'ha de governar.

No hi ha millor **vigilant d'obra** que la gent gran que hi va cada dia a veure'n l'evolució.

Error: "Tot està per fer i tot és possible" (Martí Pol). No: ni tot està per fer ni tot és possible. Ser polític vol dir **saber dir sí i saber dir no.**

La política es mou **entre les enquestes i el contracorrent**. Fer majoria no et dóna la raó. **Les coses no es poden dirimir a un sol penalty.** La política es troba a **la cantonada dels carrers Twitter i Zapping**. Però, quan dius la veritat, la gent escolta. **No es pot vendre safrà, no es pot enganyar.**

Miquel ICETA

24. **Feixisme és deshumanitzar l'altre.** Refugiats amuntegats al Líban mentre Europa tanca les portes.

25. Contra el que s'ha dit moltes vegades, **l'esquerra no avança quan tot va malament, sinó quan les coses milloren.** No és la incertesa i la por, sinó **l'esperança i la confiança.**

Quim BRUGUÉ

26. **El totalitarisme és una constant en la roda de la història. Si et descuides, "la ola" es fa imparable.**

Miquel ICETA

27. Ernest Lluch: **"El socialisme és una papallona que batega al cor o a l'estómac". És el valor de la solidaritat, superior a l'egoisme.**

28. **Per pactar s'ha de cedir.** *Podemos* va fer un error de càlcul: hi cabia un canvi. Calen acords *PSOE-Podemos* a Madrid. *Del roce, nace el carino.* **No es pot regalar al PP l'hegemonia.** A Barcelona, es la juguem tota l'esquerra.

Quim BRUGUÉ

29. Moment de transformacions. L'esquerra és transformadora per definició. La dreta defensa sempre *l'statu quo*.

30. **Excés racionalització**, amb menyteniment de l'emoció, dóna **tecnocràcia, executivisme, gerencialisme.** Cal veure la darrera peli de **Ken Loach: sobre l'emoció.**

RESUM DEL 3er TÀNDEM

Marc PARÉS / Fernando VALLESPÍN

6 de juny de 2017

Fernando VALLESPÍN:

1. La característica principal de la izquierda ha sido la **tesis 11 de Feuerbach** (Marx): la filosofía, en el pasado, tenía por misión **interpretar la realidad**, pero llegó la hora de **transformar la realidad**.
Pues bien, ahora hay que **darle la vuelta a la tesis**: No paramos de transformar y ya no sabemos a dónde vamos. Nos hace falta **volver a interpretar la realidad**.
La derecha liberal, en eso, está más a punto que la izquierda.
2. Hoy, **la división izquierda/derecha**, de carácter espacial, nos dice poco. **La distinción ahora es temporal**: posiciones relativas al **pasado** y posiciones relativas al **futuro**.
Los conservadores son quienes tratan de mantener los logros del pasado, quienes no se atreven a afrontar cambios, es decir, quienes **se resisten al progreso**.
La socialdemocracia quiere conservar, se nos ha vuelto una izquierda conservadora, porque el presente amenaza sus logros, porque pone en riesgo el pacto socialdemócrata (las garantías sociales del presente y las pensiones del futuro).
Salimos a la calle, no para pedir algo nuevo, sino para **que no nos quiten lo que tenemos. No creemos en el progreso**.
3. **Rectificar** las cosas que andaban mal fue una idea asociada a la izquierda. Ahora las rectificaciones se han hecho más difíciles porque **se ha debilitado el Estado-Nación, la soberanía de la política**. Le comió el terreno **la economía**. El presente era para **construir un futuro mejor**. Hoy, el presente es para **defenderse del futuro**, para preservar lo ganado (en Occidente, se entinede). **El futuro ha colapsado sobre el presente**.
Cae la razón ilustrada, la certeza de un futuro mejor.
Había una receta, en la transición española: **democracia, Europa, OTAN**.
¿Cuál es hoy la receta? No lo sabemos, **nos han cambiado el mundo y las preguntas**.

4. Hay que **escapar de la visión parroquial, de los límites del Estado**.
Sólo hay Estado donde se puede operar políticamente: EEUU, Rusia, Brasil...
Sólo nos protegeremos y seremos más fuertes **si nos juntamos**.
Para recuperar la soberanía hay que aumentar de tamaño.
5. Es un problema que el sistema democrático sea tan **cortoplacista**: las **elecciones requieren respuestas a la vuelta de la esquina**.
6. Hay un proceso de **des-occidentalización**. **Toca a su fin la presión liberal-democrática**, que era la faceta buena de los EEUU.
Occidente era el heraldo del mundo futuro (ciencia, secularización...).
Bastaba cambiar las condiciones materiales para que el resto del mundo viniera a nuestra posición avanzada.
Ya no. Occidente es una cultura más, ya no puede aspirar a la universalización de sus principios. Sólo son los nuestros y tenemos que defenderlos.
7. **Vuelve lo identitario**, envuelto en nacionalismo. Es decir, no a la identidad que nos viene de fuera, **sólo nuestra identidad**.
Le Pen afirmó que **el burkini** iba en contra de los valores republicanos. Una interpretación comunitarista del discurso republicano, puro particularismo francés.
8. **Romper con el régimen neoliberal y volver al aislacionismo nacionalista** (Trump). Los **acuerdos de París** en contra del cambio climático eran una cesión de soberanía. Con la salida de **EEUU** se nos derrumba el modelo deseable de globalización.
China ocupará el lugar de los EEUU en el Pacífico.
9. Nos hace falta **el instrumento político apto para gestionar las interdependencias**.
Vaticino que **no habrá acuerdo sobre el Bréxit**: es imposible revertir tantas interdependencias.
Problema gravísimo: **falta de incentivos** para superar la pulsión aislacionista y avanzar en la **gobernanza global**.
10. **“Soberanía nacional” es una contradicción en los términos: o es soberanía o es nacional**.
Un Estado real es desde donde se gobierna el conjunto. La globalización ha acabado con la capacidad de los viejos Estados de gobernar, de modular.
Necesidad de la política, pero sólo tendrá lugar mediante la **unión de los Estados**.
11. Otra cosa es qué **políticas** hacer, cómo financiarlas, qué hacer con los disensos internos.
Hay dos visiones de la sociedad democrática:

-la de **Trump-nacionalismo** (hacia el exterior y hacia el interior), con los votos *"de un pueblo ebrio"*.

-la que va de principios de los sesenta (derechos civiles, ecologismo, segunda ola feminista, pacifismo...) al actual reconocimiento de los derechos de las minorías.

12. Marx: hay un sujeto universal, que es **el proletariado**. Ya no: ahora hay **preariado, sin futuro, con una gran vulnerabilidad**.
13. **Ninguna respuesta política puede resolver los problemas desde y para un sólo país.**

Marc Parés:

14. Somos capaces de generar ilusión si hay **nuevas propuestas solventes**.
Tenemos una nueva sociedad que no podemos negar:
 - 20%** condenado a la **exclusión**
 - 75%** que **vive peor**
 - 5% élite** dominante**La izquierda** debe buscar soluciones para el 95% (20%+75%). No sólo para el 20%: **hay que gobernar y, pues, ser mayoritarios.**
15. **Falta alternativa al neoliberalismo** de los últimos veinticinco años, basado en el mercado, un mercado apoyado por el Estado. El liberalismo económico tiene una gran capacidad de absorción. **Financiarización de nuestras vidas.**
16. **La socialdemocracia** ha fallado: se ha conformado con la redistribución i no ha discutido el **debilitamiento del Estado** (privatizaciones, partenariados público-privado, no intervención en el mercado sino después de que éste actúe...).
Faltan **nuevas respuestas, nueva izquierda.**
17. **Los gobiernos tienen menos capacidad de intervención.** No pueden afrontar más gasto público, sólo el incremento de la presión fiscal.
18. **Menos democracia.** Interdependencia creciente.
Las decisiones ahora se toman en los grandes mercados financieros. Hay que promover **soberanía de la gente:** ha de poder decidir.
Nos hace falta otra Europa, en la que los ciudadanos puedan decidir.
19. También está la capacidad transformadora desde **la proximidad:** BCN, Madrid, A Coruña... Tenemos ya la Europa de la proximidad, del municipalismo, de las **alianzas locales internacionales:** Bcn-París-NY-Madrid-... Dar paso a las ciudades. **Marco global-local.**
20. **Ser de izquierdas hoy:** justicia social, igualdad, democracia, diversidad, autonomía de lo que es diverso, aunque sobre la base de la igualdad de la ciudadanía.

21. **Cataluña soberana: decidir mediante referéndum vinculante.**
Después de **siete años de independentismo y sin políticas públicas** (de alquilar, contra desahucios, contra pobreza energética...).
22. **Dos ideas:**
- 22.1. **Políticas pre-distributivas**, interviniendo en el mercado antes de que actúe por sí mismo, introduciendo **condiciones para la igualdad**. Políticas viables, porque **no tienen coste**, sólo legislativo: regulación salarios mínimos-máximos, regulación alquileres, política fiscal más progresiva...
- 22.2. **Nuevo modelo económico.** El modelo capitalista se basa en el **crecimiento del PIB**. El indicador no puede ser éste, sino que ha de indicar **como mejora o empeora la vida de las personas. Sostenibilidades** (medio, mujer...)
23. Nueva política de **la gente común (95%)**, autogobierno ciudadano. No al robo financiero y al robo político. Poner **las personas en el centro. Democratizar el Estado y la Economía.**
El ejemplo de la política de vivienda:
1-Estado interviene creando **más vivienda accesible**
2-**Regulación alquiler** (interviniendo el mercado)
3-**Vivienda cooperativa** por iniciativa social (modelo Copenhague)
Hay alternativas al neoliberalismo, con dos características: son para la **mayoría** y son **innovadoras y solventes.**

Fernando VALLESPÍN

24. Debilidad de la política, **retorno de la política por medio de otra vías:** ya no partidos sino **hiperliderazgos de masas** (Macron), **referéndums...** ¿Valen estos Nuevos instrumentos?
25. **Izquierda: no sólo pragmatismo, también “tender hacia”.** Dialéctica entre **lo que hay y lo que es mejor.**
Derecha: visión pesimista del ser humano. No espera nada, se da por satisfecha.
26. Crecer redistribuyendo, **enriquecerse de otra manera**, en la dimensión humana, en la diversidad, en la tolerancia.
27. Sobrecogedor el **incremento gobiernos autoritarios.** Rusia, Turquía, China...
Peso de los neoliberales en este fenómeno. **Capitalismo más salvaje.**
28. **Política bonista** no vale. Hay que **mancharse las manos**, con frecuencia hay que **escoger entre dos males.**

La **izquierda** escoge entre bien y mal, pero se trata de **un bien que no está aquí**.

29. **Pacto socialdemócrata post-1945**: los ricos son **ricos si distribuyen** a los pobres; y los **pobres no cortan cabezas**.
Globalización: los ricos se han ido y son más asquerosamente ricos.
30. **Estuvieron a punto** de darle la vuelta por insostenible, cuando **Sarkozy** dijo que se imponía **"la reforma del capitalismo"**. Iban a meter mano a los **paraísos fiscales**. Pero lo postergaron. Y vino lo que hemos visto: bajón industria, jóvenes fuera, población envejecida, fallo sistema pensiones... *"Los ricos, gratis, ya hacen correr el dinero."* Hay que **definir otras reglas**: elecciones, pacto, como meterle mano.
31. Política democrática es **escuela democrática**. Ha de ser cercana a la ciudadanía. Aunque **la gente no se cree las alternativas muy prometedoras**: sabe la diferencia entre desear y llevar a cabo.
32. **Trabajo y futuro**. En 2030, en EEUU, quedará un 30% de los lugares de trabajo actuales. El 35% de los abogados serán substituidos por las máquinas. Aunque los países más avanzados hoy están en un 4% de paro (contradictorio). Eso sí, con precariedad, todos empresarios de sí mismos. El 60% de la población acabará por ser **será sobrante laboral**.
33. Se impone la **Renta básica universal**, sostenida por el gran **incremento que va a experimentar la productividad con el avance de la revolución tecnológica**.
34. Futuro medio-largo plazo: coche y casa de campo van a hacerse innecesarios. **Las necesidades básicas van a estar resueltas públicamente. La tecnología lo va a permitir.**
35. El problema es que no sabemos **qué enseñarles a los hijos**. El futuro será **muy competitivo, con gente flexible y moldeable en sus capacidades**. Buena profesión de futuro: **arqueólogo**. No derecho ni camionero-a ni taxista ni cirujano-a...
36. **Peligro: los principales avances pueden quedar en manos exclusivas de las élites. Si les dejamos.**

EPÍLEG-BALANÇ

Astrid BARRIO, conductora de les sessions

Hi ha espai per a l'optimisme. Enfront de les lectures catastrofistes segons les quals l'esquerra no té projecte ni horitzó, els ponents del cicle "Per un nou horitzó" han permès recordar que els objectius fonamentals de l'esquerra, la recerca de la igualtat i la justícia social, segueixen vigents. Ha canviat l'entorn, han canviat les condicions, però el diagnòstic que tradicionalment ha fet l'esquerra segueix essent vàlid. Ara, però, s'enfronta a un món globalitzat en el que les respostes de l'estat-nació clàssic ja no són vàlides, perquè resultes inútils. El problema, per tant, al qual ha de fer front l'esquerra és de naturalesa política: l'absència de governança a nivell global. Resulta impossible lluitar contra la pobresa i les desigualtats per aconseguir una societat més justa, com també ho és la recerca de l'eficiència i l'eficàcia econòmiques, si no es fa en un àmbit més ampli que el de l'estat nacional. Europa hauria de ser el nou espai que, no només ha de permetre aplicar les receptes clàssiques i que aquestes generin resultats satisfactoris, sinó també resoldre el famós trilema entre sobirania, democràcia i globalització. I, en aquest sentit, la victòria d'Emmanuel Macron a les darreres eleccions presidencials franceses permet obrir una via d'esperança per al relançament del projecte europeu, no només estancat en els darreres anys, sinó també profundament contestat. Un projecte, a més, que permeti fer front a l'amenaça del populisme que massa sovint ofereix respostes senzilles i sovint equivocades a problemes complexos.

Però que hi hagi un cert espai per a l'optimisme no vol dir que s'hagi de caure en el cofoisme. L'esquerra té clares les respostes en aquelles qüestions que li són pròpies, sobretot pel que fa a l'assoliment dels drets socials. Però la vella divisòria de les societats en classes socials ja no és vàlida. A la societat, hi ha múltiples fractures que se superposen i a les quals l'esquerra ha de donar resposta. Qüestions sobre les quals, massa vegades, hom no es pronuncia, passa de puntetes o recorre als llocs comuns, perquè abordar-les obertament i desacomplexada li resulta incòmode. La immigració, la convivència de cultures diferents, la seguretat, el terrorisme, qüestions totes elles que poden entrar en conflicte amb la idea de llibertat. No és aquest el valor suprem de l'esquerra, però sí un dels principals valors de la civilització occidental. Si l'esquerra no es pronuncia, corre el risc d'esdevenir una esquerra conservadora, que només es pronuncia sobre allò que li és còmode i li resulta fàcil de gestionar. Però el món no és com un el voldria, sinó que és com és i, per això, se n'ha de parlar. No val anar a remolc o després lamentar-se que triomfen segons quin plantejaments perquè hi ha aspectes que no s'han gosat abordar. Nosaltres, de ben segur, en seguirem parlant.